

Pigan från förr

Lärohandledning

Introduktion

Hej pedagog!

Vad roligt att du och dina elever vill ta del av skolprogrammet "Pigan från förr" på Friluftsmuseet Hägnan. Programmet syftar till att väcka nyfikenhet och intresse för vår lokalhistoria och bidra till nya kunskaper och insikter om likheter och skillnader mellan dåtid och nutid.

I den här lärarhandledningen finns beskrivning av programmet, information om hur programmets innehåll är förankrat i läroplan och kursplan för ämnet historia, samt tips på efterarbete i skolan. Skolprogrammet är utformat för elever i årskurs 1–6.

Längd: 60 min

Möt en piga från förr

Vi samlas vid den stora granen, framför Kafé Fägnan där museipedagogen välkomnar eleverna, berättar kort om Friluftsmuseet Hägnan och visar var toaletterna finns. Sedan går vi tillsammans in i köket i Storgården. Eleverna får sätta sig i på stolar, på soffan och på fårsinn på golvet. Pedagogen inleder med att visa och berätta om en märklig gammal koskälla som tros ha magiska krafter; dess ljud sägs kunna locka hit människor från förr. När pedagogen sedan ringer i koskällan, förvandlas hon med fantasins hjälp till pigan Elin Amalia från 1880-talet som bor och arbetar på gården.

Elin Amalia är mycket överraskad över alla gäster som kommit till gården. Hon tror att eleverna kommit för att söka arbete och berättar gärna om sina dagliga sysslor, om livet till vardag och fest, vilka som bor på gården och hur barnen i familjen har det. Hon berättar att husfolket rest till Ny-stan (Luleå) för att uträtta ärenden.

Eleverna bjuds in att interagera med pigan genom att svara på hennes frågor om till exempel hur de tvättar sina kläder eller lockar sina hår. Eleverna får gärna berätta för pigan om hur de har det i sin tid, det vill säga i "framtiden". Ofta rör sig samtalen kring elektriciteten i elevernas tid och pigan fascinerar av vad eleverna berättar.

Pigan visar flera av gårdens olika föremål och hur de används, till exempel: mjölktråg, smörkärna, diskbalja, tvättbräda, locktång, lusbräda, kaffekvarn, potta, barnstol, kaffepanna, värkspik, rövsticka och bjällerkrage. Vissa av föremålen får eleverna känna på och använda. Flera av föremålen har både ljud och lukt. Detta gör att flera sinnen aktiveras vilket i sin tur gör att förståelsen och lärandet underlättas och blir mer greppbart då flera olika lärmeter prickas in.

Ofta har eleverna inte någon tidigare förförståelse kring föremålen men i och med att flera sinnen används startar många lärandeprocesser hos eleverna under pigans besök. Detta kommer att visa sig i avslutningen av programmet då koskällan återigen ljuder och museipedagogen plötsligt verkar vakna till och säger uppgivet att detta tyvärr inte fungerade. Eleverna förstår att pedagogen inte är medveten om att en piga varit besök. Pedagoger tror först inte på eleverna som hävdar att koskällan fungerat, att Elin Amalia dykt upp och att de fått lära sig om hennes liv. Pedagoger frågar eleverna om de olika föremålen och blir mycket förvånad när de visar sig att de redan vet vad de är och använts till.

Att få känna att man kan mer än en vuxen tror att man kan och att få känna att man kan svara på pedagogens frågor är viktiga känslor som både stärker självkänslan och bekräftar det nya lärandet.

Mål med skolprogrammet

- Att ge en bild av livet i en välbärgad familj på 1880-talet ur en pigas perspektiv.
- Att eleverna interagerar med pigan (genom frågor och svar samt lyssnande) och därigenom funderar kring likheter och skillnader mellan hennes och deras liv.
- Att eleverna genom att få inblickar i självhushållets tid, reflekterar över för- och nackdelar med dagens konsumtionssamhälle.
- Få insikt i hur levnadsvillkoren såg ut förr och vilka likheter och skillnader som fanns för män, kvinnor och barn.

Mål och förankring i skolans styrdokument

Skolprogrammet "Pigan från förr" svarar upp mot flera mål i skolans läroplan. Här följer några exempel.

Ur **läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet** (Lgr22) under avsnittet **Skolans värdegrund och uppdrag**

"En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. I all undervisning är det angeläget att anlägga vissa övergripande perspektiv. Genom ett historiskt perspektiv kan eleverna utveckla en förståelse för samtiden och en beredskap inför framtiden samt utveckla sin förmåga till dynamiskt tänkande."

Ur **läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet** (Lgr22) under ämnet **Historia**

"Människans förståelse av det förflutna är inflätad i hennes föreställningar om samtiden och perspektiv på framtiden. På så sätt påverkar det förflutna både våra liv i dag och våra val inför framtiden. Ett historiskt perspektiv ger oss redskap att förstå och förändra vår egen tid."

"Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att tillägna sig en historisk referensram och en kronologisk överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen och kulturer. Därigenom ska eleverna få förståelse för olika kulturella sammanhang och levnadssätt genom historien och för historiska skeenden som har påverkat nutiden. Undervisningen ska vidare bidra till att eleverna får förståelse för att varje tids människor måste bedömas utifrån sin samtids villkor och värderingar."

Frågor att diskutera och reflektera kring om mötet med pigan från 1880

- Vad tycker du är största skillnaden mellan Elin Amalias liv och ditt eget?
- Vad tror du att du skulle tycka var bäst/sämst om du skulle vara barn på Elin Amalias tid?
- Hur tror du att det skulle kännas att besöka hennes tid och arbeta som dräng eller piga på en liknande gård?
- Vad kommer du ihåg allra mest från mötet med pigan Elin Amalia?

Info om hela vårt utbud av skolprogram hittar du på vår webb: www.visitgammelstad.se/skola

Tack för besöket och välkommen åter!

Ida Renlund
Museipedagog Friluftsmuseet Hägnan
ida.renlund@lulea.se